

СТРУКТУРА ОПИСУ КРАЩОЇ ПРАКТИКИ ПАРТИСІПАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

1. **НАЗВА ПРАКТИКИ:** ДЕМОГРАФІЯ І ЯКІСТЬ ОСВІТИ: ПРИЧИНА ТА НАСЛІДКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ШКІЛЬНОЇ МЕРЕЖІ НА ПРИКЛАДІ ГАНОПІЛЬСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ОТГ

• НАЗВА СЕКТОРУ/ТЕМАТИЧНОГО НАПРЯМУ

2. _____

3. БАЗОВА ІНФОРМАЦІЯ

Область	Хмельницька
Тип громади	Сільська
Кількість населених пунктів	16
Кількість населення	6481

4. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОРГАН МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Повна назва підрозділу ОМС, відповідного за реалізацію практики	відділу освіти, молоді, спорту, культури і туризму Ганнопільської сільської ради
Повна назва органу місцевого самоврядування ОТГ	Ганнопільська сільська рада Славутського району Хмельницької області
Повна поштова адреса ОМС: (назва вулиці, номер будинку, назва населеного пункту, назва району, області; поштовий індекс)	Ганнопільська сільська рада Славутського району Хмельницької області
Телефон (з кодом міжміського зв'язку)	
Адреса електронної пошти ОМС	ganopolosvitaSRQ@i.ua
Офіційний сайт ОМС ОТГ	Сайт громади: http://gannopilska.gromada.org.ua
ПІБ керівника ОМС ОТГ	Медведюк Маргарита Іванівна
ПІБ керівника підрозділу ОМС, відповідного за	Власюк Віктор Миколайович

реалізацію практики ОТГ	
-------------------------	--

5. ОПИС ЗМІСТУ ПРАКТИКИ

i. Період від початку розробки до впровадження практики (від місяць/рік – до місяць/рік)

Грудень 2015 – лютий 2016

ii. Опис проблем, для вирішення якої впроваджено практику – до 1500 знаків

Виклики з якими зіштовхнулися перші ОТГ в Україні були досить серйозними особливо для сільських громад. Отримавши делеговані повноваження в сфері освіти громади прийняли на себе відповідальність за надання якісних освітніх послуг та створення безпечних умов для навчання дітей. Саме так можна окреслити головну мету, яку поставила перед собою Ганопільська ОТГ. Її досягнення вимагає вирішення ряду складних та однаково важливих проблем, однією з яких є приведення у відповідність шкільної мережі до демографічної ситуації в громаді.

В Ганопільській ОТГ проживають 631 дитина шкільного віку та 171 - дошкільного. На території громади було 8 шкіл з них 1 школа I - ступеня, 1 школа I – II, 6 шкіл I – III ступенів та 7 садочків. Аналіз наповненості шкіл (додаток 1), демографічної ситуації, стану приміщень, оцінка якості навчання засвідчили необхідність оптимізації шкільної мережі.

На території громади знаходилася школа, яку 5 років поспіль марно намагалися оптимізувати в районному відділі освіти. Проте підхід, запропонований Ганопільською ОТГ, дозволив досягнути бажаного результату.

iii. Опис діяльності і алгоритм впровадження практики, застосовані методи вирішення проблеми, цільова аудиторія, партнери – до 3500 знаків

При вирішенні проблеми використовувалися такі методи: обговорення, аналізу даних, моделювання, систематизації.

Цільовою групою є учасники навчального процесу: вчителі, діти, батьки.

Виконавцями є. відділ освіти Ганопільської сільської ради

Партнерами є Ганопільська сільська рада

Варто зазначити – хибною є думка про те, що головною метою оптимізації є економія коштів. Головною метою є забезпечення рівного доступу усім учням до якісних освітніх послуг та створення належних умов для навчання. Така позиція, а також кропітка робота проведена з батьками та вчителями шкіл забезпечили підтримку депутатами сільської ради проекту рішення про оптимізацію шкільної мережі Ганопільської сільської ради.

Можна виділити три етапи в розробці та впровадження механізму (алгоритму) практики, які об'єднують відповідні його складові (рисунок 1).

Рисунок 1 - етапи в розробці та впровадження механізму практики «оптимізація шкільної мережі»

Розглянемо їх більш детально.

Перший етап – підготовчий. Він передбачав ідентифікацію проблеми та визначення зацікавлених сторін. Згідно чинного законодавства після створення ОТГ районною радою передаються навчальні заклади, що знаходяться на території громади. Так, Ганопільській ОТГ рішенням сесії районної ради було передані 8 шкіл. Вхідний аналіз шкільної мережі визначив потребу її оптимізації. Зокрема, серед переданих шкіл була Равківська загальноосвітня школа I ступеня, яку вже 5 разів намагалася закрити районна рада. В школі була низька наповнюваність класів (другого класу фактично не було, 4 учнів знаходилися на індивідуальній формі навчання), що негативно впливало на соціалізацію учнів, також в старших класах спостерігався спад успішності випускників Равківської ЗОШ I ступенів, в школі відсутня столова де б проводилося гаряче харчування дітей, на обід вони отримували гарячий чай та бутерброди. Таким чином Ганопільська сільська рада також, як і районна рада, вважали за доцільне провести оптимізацію даного навчального закладу.

Таблиця 1– Наповнюваність класів в Рівківській ЗОШ I ступенів

Клас	1	2*	3	4
Кількість учнів	7	4	7	5

* – фактично другий клас вважається відсутнім, оскільки кількість учнів в ньому менше 5. В такому випадку учні знаходяться на індивідуальній формі навчання.

Варто зазначити, що витрати на утримання школи становили 504 тис.грн.

Інший навчальний заклад, який був визначений для оптимізації – Хоняківський НВК I – III ступенів. Інформація щодо кількості учнів в класах наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Наповнюваність класів в Хоняківському НВК I – III ступенів

Клас	1	2*	3*	4*	5	6	7	8*	9	10	11	
Кількість учнів		5	3	4	3	0	7	0	3	5	0	6

* – фактично другий клас вважається відсутнім, оскільки кількість учнів в ньому менше 5. В такому випадку учні знаходяться на індивідуальній формі навчання.

Як видно із таблиці 2 в перспективі ймовірність того, що в 10 та 11 класах кількість учнів буде дорівнювати, або буде більша 5 вкрай низька. Кількість учнів з 2 по 4 класи свідчить, що всі вони будуть на індивідуальній формі навчання з 5 по 9 класи. Дослідження вчених свідчить, що розвиток комунікативних навичок, соціалізація учнів найкраще розвивається в класах, де кількість учнів не менше 15 чоловік. Також, як свідчить статистика, кількість учнів які прагнуть і мають шанси здобути вищу освіту з малокомплектних шкіл дуже низька. При цьому витрати на утримання школи склали 51800 тис. грн. на 1 учня, а це найбільші витрати в порівнянні з усіма школами в ОТГ. Фактично такі витрати пов'язані з утриманням самої школи та заробітною платою вчителів, а натомість ці кошти могли б бути використані на покращення матеріально – технічної бази шкіл, розвиток позашкільної освіти, тощо.

Зважаючи на наповнюваність класів та перспективи, які можуть отримати учні малокомплектної школи, оптимальним рішенням було проведення оптимізації та пониження ступеня Хоняківської НВК з I – III до I ступенів.

Аналізуючи зацікавлених сторін, то їх можна виділити 4:

- Сільська рада та відділ освіти – впливають на прийняття рішень, несуть відповідальність за якість освітніх послуг та створення безпечного середовища для навчання учнів. Ця група зацікавлена в проведенні оптимізації шкільної мережі.

- Вчителі – впливають на прийняття рішення, але, здебільшого, не зацікавлені в оптимізації шкільної мережі. Зацікавлені у збереженні робочих місць

- Батьки – впливають на прийняття рішення, зацікавлені щоб діти навчалися в хороших умовах, добре харчувалися, мали можливість безпечно добратися та повернутися зі школи, здебільшого зацікавлені в здобутті дітьми якісної освіти, зацікавлені щоб діти допомагали по домашньому господарству.

- Діти – впливають на прийняття рішення батьками, зацікавлені в широкому спілкуванні з однолітками, розуміння значення, ролі та можливостей, які надає якісна освіта не завжди однорідне.

Всі зазначені факти вплинули на розробку та реалізацію механізму досягнення поставленої цілі – оптимізації шкільної мережі. Розроблений механізм був простим і ефективним, він передбачав проведення відповідної роботи із всіма зацікавленими сторонами, але так, щоб кожна із сторін мала можливість висловити свої сумніви, побоювання та очікування. Такий підхід дозволить кожному дати аргументовану відповідь.

До винесення питання на сесію сільської ради керівником та спеціалістом відділу освіти проведено 2 зборів на яких були присутні і вчителі і батьки. Збори були бурхливим, на початку своє незадоволення перспективою закриття Равківської ЗОШ I ступеня висловлювали вчителі. Проте керівник відділу освіти зазначив що питання існування школи це питання:

- Роботи вчителів;
- Батьків, які переживають за дітей;
- Навчання дітей

Як наслідок і батькам, і вчителям було запропоновано розглядати ці питання окремо. Батьки відзначили що найбільш болючими питаннями є харчування і підвезення дітей. Варто зауважити, що в даному випадку відстань між Равківською ЗОШ та Великостнитським НВК складала 3,5 км. Щодо харчування, то як уже зазначалося в школі столової не було, як і повноцінного гарячого харчування. Батькам пояснювали, що громада, забезпечить харчування та підвезення дітей до Великостнитського НВК, також наголошувалося на тому, що діти будуть серед однолітків, в школі кращі умови та якісніша освіта.

Щодо харчування, то обговоривши питання з головою громади начальник відділу освіти, культури, молоді та туризму запропонував здійснювати підвезення дітей з Равківської ЗОШ у Великостнитського НВК для забезпечення повноцінного гарячого харчування. Як наслідок щодня шкільний автобус з Великостнитської НВК приїжджав і забирав дітей та вчителів на обід. Після обіду їх відвозили назад. Так, громада пішла на додаткові витрати, але цей захід допоміг в перспективі переконати батьків.

28 лютого 2017 р. депутатами на сесії сільської ради прийнято рішення про реорганізацію шляхом приєднання Рівківської ЗОШ I ступеня до Великоскнитського НВК I – III ступенів з 1 вересня 2017 року (додаток 2). Рішення також зобов'язувало директора Рівківської школи попередити під підпис працівників про скорочення штату та майбутнє вивільнення у зв'язку з реорганізацією. Також, рішенням сесії затверджено комісію з реорганізації. Ще одним рішенням сесії Ганопільської сільської ради вирішено реорганізувати Хоняківський НВК з I – III ступенів в Хоняківський НВК I ступеня, що також передбачало попередження вчителів закладу про майбутнє вивільнення, а також внесення змін до статуту навчального закладу (додаток 3).

Незважаючи на проведену роз'яснювальну роботу в громаді почали розповсюджувати чутки, про те, що після закриття, в приміщенні Рівківської ЗОШ облаштують бар. Батьки написали, що вони проти закриття школи і вимагають у депутатів відмінити раніше прийняте рішення. Вони наполягали, що в початковій школі дають добрі, а оцінки дітей в старших класах псується, бо діти змінили навчальний заклад. Такі твердження повністю відповідали позиції директора школи, що підлягала реорганізації.

З метою показати батькам об'єктивну картину, щодо результатів навчання дітей, у всіх школах громади під час проведення ДПА для четвертих класів були присутні незалежні спостерігачі з кола вчителів. Результати засвідчили, що по Рівківській ЗОШ I ступені в середньому розбіжність між результатом ДПА та річною підсумковою оцінкою з математики складала 3 бали, з читання – 1,6, а з української мови 1,8 бали. Результат повідомили виключно для зацікавлених сторін: батьків та вчителів Рівківської школи, депутатам громади, для представників інших шкіл вони не оголошувалися. Також, керівником відділу

освіти культури, молоді та спорту при підготовці до чергової сесії, на якій планувалася винести на повторний розгляд питання про реорганізацію Рівківської ЗОШ, ініційовано підготовку вибірки результатів діагностики знань дітей на початку 5 класу у Великоскнитському НВК за п'ять років.

Після даного звернення було проведено ще по дві зустрічі окремо з батьками та вчителями за участю голови громади. Голова громади роз'яснювала, що в приміщенні Рівківської ЗОШ планується зробити центр дозвілля для дітей, діти, за рахунок підвезення до іншої школи, отримують повноцінне гаряче харчування, бачать в яких хороших умовах можуть навчатися їх діти.

Проти проведення реорганізації Рівківської школи на початку виступала профспілка Хмельницької області Славутський районний комітет, але після проведення перемовин з начальником відділу освіти, культури, молоді, спорту і туризму вони вирішили дати свою згоду (додаток 4). Також свою згоду дав профспілковий комітет Великоскнитського НВК (додаток 5) Зокрема профспілку було запевнено, що вчителям не пенсійного віку буде запропонована робота за фахом. Обіцянка підтверджувалася результатами аналізу проекту навантаження на наступний навчальний рік.

На черговій сесії, депутати, розглядаючи питання щодо відміни рішення про реорганізацію Равківської ЗОШ, заслухавши виступи директорів шкіл, батьків, начальника відділу освіти, культури, молоді, спорту і туризму, голови громади, відмовилися скасовувати своє попереднє рішення щодо реорганізації Рівківської ЗОШ шляхом приєднання до Великоскнитського НВК. Як наслідок вчителі були попереджені про вивільнення, 2 вчителів працевлаштовані, а 2 звільнилися і отримали компенсацію.

Щодо пониження ступеня Хоняківської ЗОШ з третього на перший, складнощів не було. Директор залучався до проведення аналізу шкільної мережі, ним була проведена роз'яснювальна робота окремо з вчителями та батьками на яких обговорювалися проблеми які виникають в навчальному процесі, зокрема відвідування школи, успішність, виконання учнями домашніх завдань та ін.

Профспілковий комітет Хоняківського НВК висловив згоду щодо реорганізації закладу та звернувся з проханням про працевлаштування вчителів не пенсійного віку (додаток 6) . Варто зазначити, що з 10 вчителів предметників 60 % були пенсійного віку. В результаті пониження ступеня НВК 2 вчителі працевлаштовані в Клепачівському НВК I – II ступенів, 2 виявили бажання змінити місце роботи і працевлаштовані за фахом в Славутському районі; 1 вчителька звільнилася за вислугою років, а 5 вчителів пенсійного віку (серед них були вчителі, яким більше 68 років) – звільнено.

На сьогодні в Хоняківській НВК I ступеня відвідує 18 школярів і 10 дошкільнят. З батьків кошти на ремонт навчального закладу не збираються, діти до 5 класу харчуються безкоштовно, а з п'ятого класу ними здійснюється доплата за виключенням пільгових категорій учнів.

iv. Досягнуті якісні і кількісні результати практики– до 1500 знаків

- 1) Реорганізовано 2 навчальні заклади: понижено ступінь Хоняківського НВК з I – III на I ступень; приєднано Рівківську школу I ступеня до Великоскнитського НВК
- 2) В результаті реорганізації забезпечено підвезення та гаряче харчування для 23 дітей з реорганізованої Рівківської школи та підвезення 15 учнів з Хоняківського НВК

- 3) Три учні отримали змогу повноцінно відвідувати уроки, оскільки перейшли з індивідуального графіку навчання на загальний
- 4) 4 вчителів працевлаштовано в навчальних закладах громади, 2 – звільнилися за власним бажанням
- 5) 6 вчителів пенсіонерів було відправлено на заслужений відпочинок
- 6) Введено групу продовженого дня для 46 дітей. Група працює до 16.00, після чого дітей розвозять автобусом
- 7) Для 100 % учнів молодших класів забезпечено безкоштовне харчування
- 8) Досягнуто економії у розмірі 425 тис.грн.
- 9) Проведена реорганізація шкільної мережі дозволила покращити умови навчання учнів, сприяла їх соціалізації та підвищенню якості освітніх послуг

v. Головні ризики впровадження практики - до 1000 знаків

- 1) Зміна демографічної ситуації в громаді, що викличе в перспективі відкриття (закриття) навчальних закладів
- 2) Не забезпечення 100 % вчителів навчальним навантаженням за фахом внаслідок скорочення контингенту учнів.
- 3) Вплив політичних факторів та неможливість завершення процесу оптимізації

vi. Бюджет практики, обсяги та джерела фінансування, співфінансування, внесок громади тощо

Економія коштів в результаті оптимізації склала 425 тис.грн.

vii. Наявність публікації у ЗМІ щодо практики (посилання)

Презентації, публікації у ЗМІ щодо реалізованої практики відсутні

6. ДОДАТКИ ДО ОПИСУ ПРАКТИКИ:

В форматі PDF файлу приклади напрацьованих місцевих нормативно-правових і інших релевантних документів, які допомагають його впровадженню.

- [НМЕ0804_Додаток 1 Мережа ЗНЗ](#)
- [НМЕ0804_Додаток 2 Про реорганізацію Рівківської ЗОШ](#)
- [НМЕ0804_Додаток 3 Про реорганізацію Хоняківського НВК](#)
- [НМЕ0804_Додаток 4 Профспілка Славутський районний комітет](#)
- [НМЕ0804_Додаток 5 Витяг з протоколу Профспілки Великоскнитського НВК](#)
- [НМЕ0804_Додаток 6 Звернення Профспілки Хоняківського НВК](#)